

Aile Rehberliđi

Mevlüt KESMAN¹

Çocuk çevre olarak ilk defa aile unsurları ile karşılaşmakta böylece ailenin çocuğun şahsiyeti üzerindeki tesirleri ortaya çıkmaktadır. Anne – babanın tahsil derecesi içinde yaşadıkları iktisadi ve sosyal ortam, çocukluklarından itibaren başlarından geçen bütün olaylar onların tutumlarını meydana getirmektedir.

Bazı aileler aşırı otoriter, bazıları tutarsız, bazıları kayıtsız ve karışmayan bir tutum gösterirler. Otoriter aileler, çocukların kendilerine ait duygu ve düşüncelerinin olduğunu kabul etmezler. Çocuklarını kendi arzuladıkları gibi yetiştirmek isterler. Tutarsız aileler ise çocuğun yaptığı her şeye müspet, bazen de menfi bir şekilde vaziyet alırlar.

Aileler çocuklarına verecekleri terbiyenin ilkelerini bilmelidir. Çocukluk ve ergenlik döneminde bu ilkelere göre yetiştirilen çocuklar, atılgan ve güvenilir, arkadaş canlısı, bağımsız çevresine ve kendisine karşı düşmanca duygulardan uzak yetişir.

Çocuğun gelişim ihtiyaçlarını ve yeteneklerini dikkate almayan , çocuğa güven vermeyen, kaba bir otorite çocuğu hırpalar, yeteneklerinin ortaya çıkmasını engellediği gibi ileride kişilik sorunlarına da neden olabilir.

Çocuğa gösterilen sevgi, anne ve babayı onun gelişmesine ve sosyalleşmesine uygun olmayan davranışlar gösterdiğinde görmezlikten gelmeye götürmemelidir.

Çocukların yaptıkları davranışlar üzerinde düşünmesi sağlanmalıdır. Bunun için de çocukların tabiat ve nesnelere üzerinde gözlem yapması, sevgi ve güzellik duyguları uyandırmak için güzellikleri görmesi gerekir.

Ailede sevgi ve şefkatle büyüyen çocukların dış ve içi gözlemleri sevgiden mahrum çocuklara göre daha fazla gelişir. Sevgi ve şefkat görmeyen çocuklar çevrelerindeki güzelliklerin farkına varamazlar. Bunun yanında duyguları aşırı şiddetle değişimler gösterir.

¹ Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, 2009

Çocuğun her istediğini vermek doğru yanlış her davranışını olumlu karşılamak çocuğa sevgi göstermek demek değildir. Bu şekilde şımartılan çocukların aslında kendilerine ebeveynleri tarafından verilmeyen gerçek sevginin rüşveti olarak aldıkları pahalı hediyeler onları aynı yola sokar.

Bu tip davranış gösteren çocuklar eğitim öğretimin gereklerinden olan gözlem ve dikkatin yoğunlaşmasından mahrum kaldıklarından eğitim ve öğretimde başarısız olurlar.

Aile ilişkilerinde anne ve baba çocuklarını denetlemeden önce kendilerini geliştirmelidirler. Aile rehberliğinde çocuğun hem bireyselliği hem de sosyalleşmesi önem taşır. Çocuğun 3,5- 7 yaşlar arasında bireysellikten sosyal ahlaki değerler olarak toplumsallığa geçişinde sağlıklı bir geçiş yapabilmesi, ailesinin bu konuda uygun örnekler oluşturabilmesine bağlıdır.

Ebeveynin, çocuklarına hem bu istikamette yöneltici bir çevre oluşturma sorumluluğu vardır. Çocuk bakımı ve beslenme yanında aile içinde ebeveyn ve çocuklar arasındaki iletişim aile den aileye değişmekte ve buna göre çocuğu etkilemektedir. Çocuğun gelişme evrelerinde bazı dönemlerin özel önem taşıdığı bilinmektedir. Çocukların yedi yaş dönemi ahlaki kavramları anlamaya başladığı dönemdir. Ahlak buhranı yaşadığı bu yaşta çocuk sosyal benliğini keşfeder. Bundan dolayı yedi yaş temyiz yaşındır. Bu yaşta çocuk, kendi merkezinde oluşturduğu benmerkezci dünyadan diğer insanlarla paylaşarak yaşayacağı sosyal dünyaya geçişin buhranını yaşarken kendisine iyi örnek olacak ebeveyn ve öğretmenlere ihtiyaç duyar. Bunun için eşlerin uyum içinde yaşamaları özel bir önem taşır.

Anne babadan çocuğa ulaşacak sevgi ve güven ebeveynin müşterek bir faaliyetidir. Anne babanın kendi aralarındaki anlaşma ve muhabbet, çocuğa sevgi ve muhabbet verecektir. Anne babanın anlaşamamaları ve çelişmeleri çocuğun güvenini sarsar. Çocuğu sevmek demek onun haklarına ve kişiliğine saygı ve özen göstermek demektir, çocuğu ciddiye almak demektir.

Çocuğun gelişim ihtiyaçlarının dengeli bir şekilde karşılanması gerekir. Bu denge çok önemlidir. Çocuğa verilecek hürriyet dengeli olmalıdır, hürriyet otoriteyle dengelenmelidir. Ebeveyn otoriteyi de dengelemelidir. Aşırı otorite çocuğu sindirir veya saldırgan yapar.

Annenin prensibi veya başına buyruk tavırları, eşine karşı tavrı, babanın prensipli veya savruk tavırları çocukları etkilemekte onlarda güven veya güvensizlik doğurabilmektedir. Bu bakımdan ebeveynin özellikle de annenin sevgi ve güven vermede aile içi ilişkileri çok önemlidir.²

² Bu metin Prof. Dr. Hasan Mahmut Çamdibi'nin "Eğitim İlkeleri ve Rehberlik" (Çamlıca Yayınları; 2. Baskı, İstanbul 2007) isimli eserinden yararlanılarak hazırlanmıştır.